

**ADAPTAREA COPILOR LA MEDIUL EDUCAȚIONAL
DIN INSTITUȚIA DE ÎNVĂȚĂMÂNT PREȘCOLAR**

**ADAPTATION OF CHILDREN TO THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT
IN THE PRESCHOOL INSTITUTION**

VRAJMAȘ Tatiana, grad didactic superior,
director, Grădinița de copii nr. 5 „Regina Maria” din or. Ialoveni,
tvrajmas@mail.ru

MÎSLIȚCHI Valentina, dr., conf. univ.,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău,
ORCID ID: [0000-0001-7868-4439](https://orcid.org/0000-0001-7868-4439)
mislitchi.valentina@upsc.md

CZU: 373.2.04

DOI: 10.46727/c.29-30-09-2023.p88-97

Abstract. The adaptation of the personality to new educational environments highlights the complex, coherent process, in which the subject performs multiple insertion actions: endures physical and physiological, cognitive, affective, behavioral transformations, etc., consistent with the quantitative and qualitative changes of the environment; it reassures, totally or partially, its own way of acting to the demands and expectations of the surrounding environment. Moreover, in order to optimize the adaptation process, there is a need to ensure optimal contexts for educational inclusion, by creating bio-psycho-socio-pedagogical conditions, facilitated by the cooperation of educational agents.

The adaptation of children to kindergarten is a multifaceted process, designed and monitored by specialists from the preschool education institution, in partnership with parents, in order to ensure optimal relations between the child and the educational environment. The diversity, coherence, interconnection of forms of

cooperation of educational agents favors the effective adaptation of children to the educational environment in the early education institution.

Keywords: adaptation, educational environment, mechanisms, dimensions, factors, forms of cooperation, educational contexts.

Adaptarea copiilor la noi medii educaționale constituie subiectul investigațiilor în diverse domenii: pedagogie, psihologie, psihopedagogie, sociologie etc., iar problema respectivă vizează preocupările cadrelor didactice, ale părinților, psihopedagogilor, psihologilor din sistemul educațional.

Adaptarea se referă la proprietatea organismului de a-și modifica funcțiile și structurile în raport cu schimbările cantitative și calitative ale mediului ambiant.

În procesul de adaptarea este indispensabil a se asigura *echilibrul* dintre *asimilare* și *acomodare*, aspecte care evidențiază mecanismele respectivului proces.

Asimilarea constituie expresia caracterului activ, transformator și constructiv al structurilor cognitive ale persoanei și se referă la procesul psihic prin care într-o structură mintală (o schemă de acțiune) se integrează un nou obiect sau o nouă situație. Sub influența informațiilor noi și a cunoștințelor noi, sistemul cognitiv al persoanei se remodelează, apărând noi structuri cognitive și noi semnificații [2, p. 99].

Acomodarea reprezintă procesul de ajustare eficientă a comportamentelor individuale, în funcție de presiunea diferitelor noi situații sociale sau educaționale; poate fi fiziologică, ce constă în modificarea unor capacități ale organismului la schimbarea condițiilor de mediu, sau psihosocială, echivalentă cu adaptarea individului la diferitele caracteristici ale mediului psihosocial în care desfășoară activități temporare sau de durată. Gândirea favorizează apariția unor scheme de acomodare aplicabile în diferite situații, care le modifică sau le înlocuiesc pe cele preexistente, inoperante într-o nouă situație [2, p. 28].

Pentru a asigura progresul adaptării copiilor la mediul din instituție, în cadrul Grădiniței nr. 5 „Regina Maria” din or. Ialoveni, se ține cont nu numai de mecanismele, dar și de dimensiunile adaptabilității:

- dimensiunea fizică/fiziologică a adaptării, ce vizează starea de sănătate a copiilor, buna funcționare a organelor și a sistemelor de organe, dezvoltarea fizică în corespundere cu vârsta cronologică etc.;

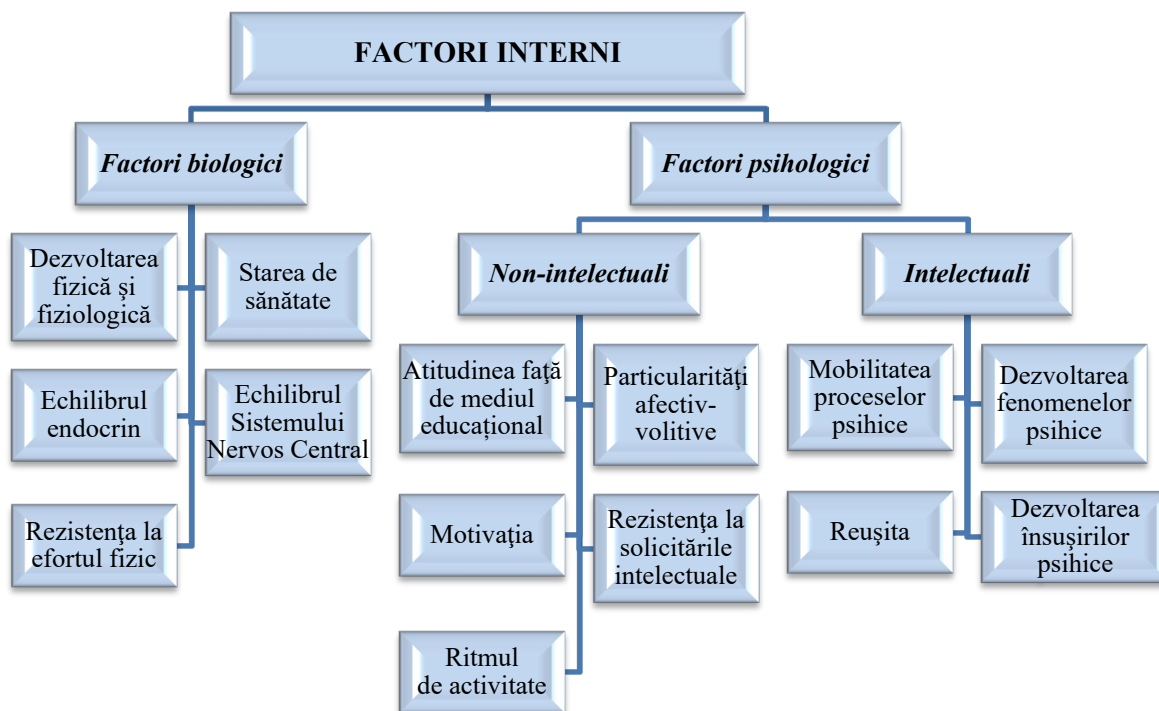
- dimensiunea pedagogică a adaptării, reliefată de adaptarea copilului la diversitatea tehnologiilor educaționale valorificate de agenții educaționali (metode, tehnici, procedee, mijloace, forme de organizare a activității subiecților), competențele profesionale ale cadrelor didactice, stilul de comunicare pedagogică, expectanțele cadrelor didactice/părinților comparativ cu performanțele atestate de copil etc.;
- dimensiunea socială a adaptării, care este evidențiată de sistemul relațiilor interpersonale (relația copil-copil, copil-grup de copii, copil-cadru didactic, părinte-copil, cadru didactic-părinte etc.), coeziunea de grup, acceptarea și respectarea normelor, a regulilor specifice noului mediu educațional, cooperarea agenților educaționali etc.;
- dimensiunea psihologică a adaptării, ce se referă la dezvoltarea și mobilitatea optimă a proceselor și a fenomenelor psihice, particularitățile afectiv-volitiv, echilibrul emoțional, atitudinea pozitivă, flexibilitatea și deschiderea față de noi contexte experiențiale etc.

Figura 1. Dimensiunile adaptării copiilor la mediul educațional valorificate în cadrul Grădiniței nr. 5 „Regina Maria” din or. Ialoveni

În concordanță cu dimensiunile adaptabilității se află factorii interni și externi ai adaptării copiilor la noi medii educaționale.

Reprezentativi pentru asigurarea adaptării copiilor la contexte educaționale/sociale noi sunt factorii interni ai adaptabilității, dintre care fac parte: *factorii biologici* (dezvoltarea fizică și fiziologică, starea de sănătate, echilibrul sistemului nervos central, echilibrul endocrin, rezistența la efort fizic) și *factorii psihologici (non-intelectuali*: atitudinea față de mediul educațional, particularitățile afectiv-volitiv, motivația, rezistența la solicitările intelectuale, motivația, ritmul de activitate; *intelectuali*: mobilitatea proceselor psihice, dezvoltarea fenomenelor și a însușirilor psihice etc.).

**Figura 2. Factorii interni ai adaptării copilului la mediul educațional
(după A. Coașan și A. Vasilescu)**

Printre factorii externi semnificativi în asigurarea adaptabilității copiilor la mediul educațional din instituția de educație timpurie precizăm: *factorii pedagogici* (formele de organizare a învățământului, natura cerințelor educaționale instituționale, personalitatea cadrului didactic, competențele profesionale ale specialiștilor din sistemul educațional, tehnologiile didactice valorificate de specialiștii din instituția de învățământ etc.); *factorii socio-culturali* (sistemul relațiilor interpersonale, influența grupului supra subiectului, efectivul grupului, impactul mass-media, instituțiile culturale etc.); *factorii familiari* (nivelul cultural-educativ din familie, climatul afectiv din familie, competențele parentale deținute de părinți, aspirațiile părinților, colaborarea familiei cu alți agenți educaționali etc.).

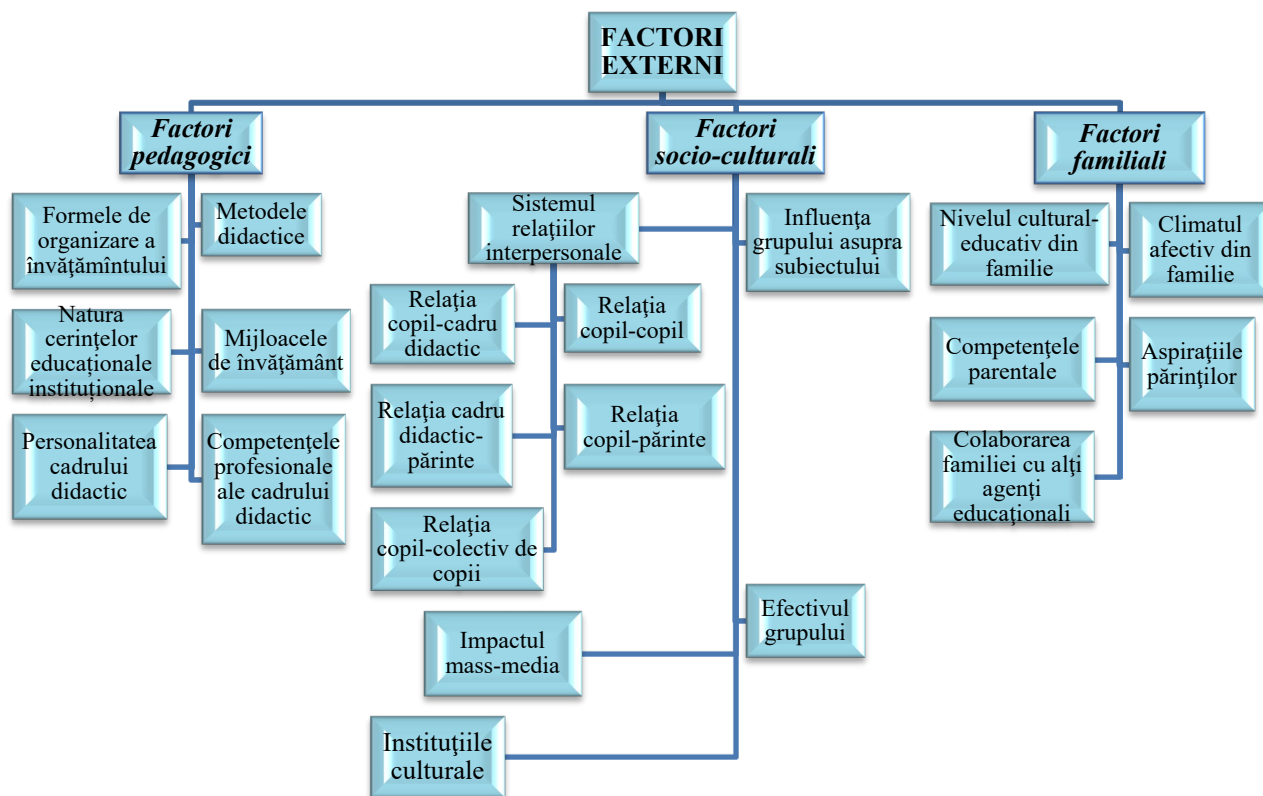

Figura 3. Factorii externi ai adaptării copilului la mediul educațional (după A. Coașan și A. Vasilescu)

Grădinița este prima experiență a vieții în societate a copilului, care constituie un cadru nou pentru el, prin dimensiunile și conținuturile sale, prin activitățile variate, noi și interesante. Copilul trece printr-o înșiruire de metamorfoze, de o coloratură afectivă intensă și un dinamism nestăvilat. Adaptarea la noul mediu va fi de lungă durată, cu progrese și regrese, cu eforturi perseverente atât din partea copilului însuși, cât și a adulților care îl susțin [3, p. 122].

Considerăm că în vederea adaptării cu succes a copiilor la mediul educațional din instituția de educație timpurie se necesită a asigura climatul educogen propice echilibrului dintre dimensiunile și factorii adaptabilității.

În acest sens, mediul educogen este determinat de intervenții și influențe educaționale dezirabile și responsabile ale agenților educaționali, definit printr-un climat de siguranță, încredere, atitudine pozitivă și valorizare personală, care să stimuleze și să dezvolte potențialul intelectual, moral, social etc. al educabililor [1, p. 75].

Suntem de părerea că prin cooperarea eficientă a agenților educaționali se va asigura succesul adaptării copiilor la mediul din instituția de educație timpurie, iar printre formele de

parteneriat valorificate în acest sens nominalizăm: ședințe, mese rotunde, consultații, activități didactice și extradidactice organizate în comun, ateliere de lucru, seminare, lectorate, training-uri, ore și reuniuni metodice etc.

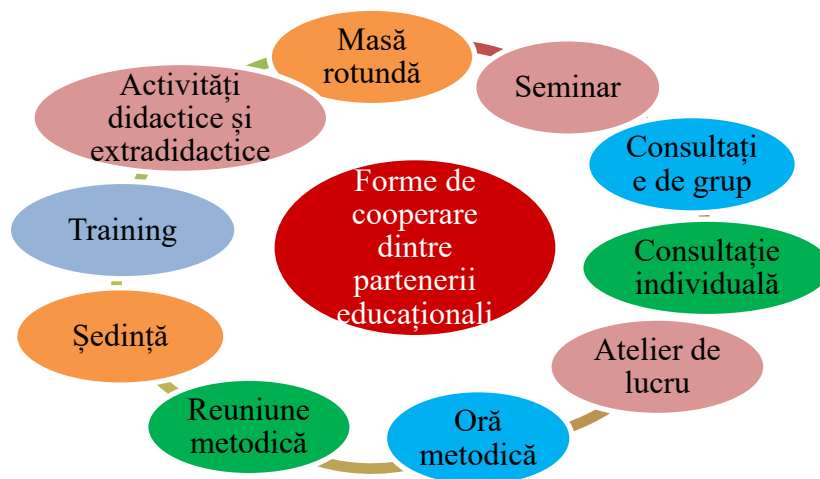

Figura 4. Forme de cooperare a agenților educaționali realizate în vederea optimizării adaptării copiilor la mediul din grădiniță

În vederea optimizării adaptabilității copiilor la mediul educațional din instituția de educație timpurie am realizat varii activități, printre care nominalizăm:

- Sesiunea de formare pentru părinți „Adaptarea copiilor la noi medii educaționale”;
- Activitățile didactice organizate în comun cu părinții „Prima zi la grădiniță”;
- Masa Rotundă „Grădinița și familia – parteneri egali în adaptarea copiilor la noi medii educaționale”;
- Seminarul „Comunicarea eficientă - condiție prioritară în asigurarea adaptării sociale și a educației copiilor”;
- Atelierul de lucru „Formarea deprinderilor igienice și de autoservire la copii”;
- Seminarul „Asigurarea securității. Acordarea primului ajutor în caz de traumatism, accidente”;
- Training-ul „Grădinița – mediul prietenos copilului”;
- Seminarul „Drepturile și nevoile copilului de vârstă antepreșcolară și preșcolară”;
- Consultațiile individuale și de grup „Centrarea pe copil în vederea optimizării adaptabilității la noi medii sociale”;
- Seminarul „Disciplinare ori pedeapsă?”;

- Ora metodică „Adaptarea copiilor la grădiniță: aspecte teoretico-praxiologice”;
- Reuniunea metodică „Adaptarea copiilor la grădiniță: coîmpărtășirea bunelor practici și experiențe”.

Optimizarea adaptării copiilor la mediul din grădiniță a constituit subiectul abordat în cadrul sesiunilor de formare pentru părinți cu genericul „Adaptarea copiilor la noi medii educaționale”, desfășurate tradițional în Grădinița „Regina Maria” din Ialoveni. În acest sens, s-au realizat activități de intercunoaștere a membrilor grupurilor de părinți; au fost identificate așteptările agenților educaționali în legătură cu incluziunea de succes a copiilor în mediul educațional din grădiniță; părinții au fost direcționați spre valorificarea diverselor modalități de facilitare a adaptării copiilor la mediul grădiniței.

Conversația cu părinții s-a realizat prin monitorizarea de către moderatori a sesiunilor de întrebări și răspunsuri pe marginea diverselor subiecte:

- Ce gânduri, emoții vă apar atunci când vă imaginați prima zi a copilului Dvs. la grădiniță?
 - Ce activități ați considera a fi utile pentru adaptarea copiilor la grădiniță?
 - Cine sau ce v-ar putea ajuta pentru a depăși dificultățile pe care credeți că le-ați putea avea în perioada de adaptare a copilului la grădiniță?
 - Ce activități ați prefera să se organizeze în cadrul grădiniței, la care să participați și Dvs.?
 - În ce intervale de timp v-ar fi posibil să participați la diferite activități în cadrul grădiniței?
- a) 09:30-12:00; b) după ora 16:00; c) după ora 17:00; d) după ora 18:00; e) după ora 19:00;
f) sâmbătă înainte de prânz; g) sâmbătă după prânz.
- Ce acțiuni veți întreprinde pentru ca propriul Dvs. copil să se adapteze ușor la mediul din grădiniță?

Una din activitățile realizate în microgrup a fost „Cum îmi pregătesc copilul pentru grădiniță?”, în cadrul căreia părinții au discutat și au elaborat postere pe diverse subiecte:

- Grupul 1 – Ce este relevant să cunoască, să poată realiza, să simtă un părinte al cărui copil va merge în curând la grădiniță?
- Grupul 2 – Ce este necesar să știe, să poată face, să simtă copilul înainte de a merge la grădiniță?
- Grupul 3 – Ce recomandări aveți pentru părinții copilului care urmează a frecvența grădinița?

- Grupul 4 – Care sunt mesajele pentru educatorii copilului Dvs., implicați în asigurarea adaptabilității acestuia la mediul din grădiniță?

Recomandări oferite părinților în vederea optimizării adaptării copiilor la grădiniță:

- Proiectați și organizați activități de socializare care să încurajeze interacționarea optimă a copilului Dvs. cu semenii și maturii!
- Creați contexte de stabilitate și consecvență orarului copilului!
- Asigurați comunicarea deschisă cu copilul, discutați despre noul mediu în care acesta urmează să se integreze!
- Contribuiți la crearea unui spațiu sigur și prietenos copilului!
- Păstrați în familie atitudinea pozitivă față de grădiniță, de educatori! Spuneți copilului că grădinița este un loc minunat în care îi pot face noi prieteni, ai posibilitatea de a învăța lucruri captivante, te poți distra, beneficiezi de susținerea celor din jur etc.! Sporiți încrederea copilului în educatori și în personalul instituției, explicându-le că ei sunt acolo pentru a-i proteja și sprijini!
- Țineți cont de diversitatea dimensiunilor și a factorilor adaptabilității copiilor la grădiniță!
- Planificați și realizați continuu activități de tranziție de la mediul din familie în grădiniță și vice-versa!
- Manifestați înțelegere, răbdare, empatie, sprijin continuu și necondiționat copilului Dvs., în mod special în perioada de adaptare la grădiniță!
- Implicați-vă activ, coerent în activități comune cu grădinița! Fiți partener fidel în asigurarea adaptării de calitate a propriului copil la noi medii educaționale!

Recomandări oferite cadrelor didactice privind facilitarea adaptării copiilor la mediul educațional din instituția de educație timpurie:

- Țineți cont de mecanismele adaptării ce vizează echilibrul dintre asimilare și acomodare!
- Aveți în vedere diversitatea factorilor interni și externi ai adaptabilității copiilor la noi medii educaționale!
- Valorificați competențele profesionale deținute de Dvs. cu referire la dimensiunile adaptabilității personalității la noi medii educaționale/sociale!
- Creați mediul educațional de siguranță, prietenos, centrat pe necesitățile fiecărui copil și părinte!
- Valorificați în activitățile didactice și extradidactice tehnologiile tradiționale și moderne de instruire, în concordanță cu principiile didacticii, dar și cu particularitățile definitorii procesului

de adaptare a personalității la noi medii educaționale, cu potențialul adaptativ al copiilor de vârstă antepreșcolară și preșcolară la noi contexte sociale!

- Realizați parteneriatul viabil cu familia în vederea optimizării adaptabilității copiilor la noi medii educaționale!

În desfășurarea activităților, participanții au fost direcționați spre ideea că adaptarea la grădiniță este o călătorie unică pentru fiecare copil, părinte, cadru didactic. Prin comunicarea, colaborarea eficientă a agenților educaționali această perioadă poate fi transformată într-o experiență pozitivă, în care copiii să se simtă iubiți, sprijiniți și încrezători în explorarea noului mediu.

Parteneriatul dintre grădiniță și familie este cheia pentru a asigura buna adaptare a copiilor la noul mediu și pentru a construi o bază solidă pentru succesul lor în viitor. Atunci când educatorii și părinții își unifică eforturile, se asigură continuitatea în intervențiile educaționale și sprijinul oferit copiilor pentru facilitarea echilibrului dintre asimilare și acomodare. În asemenea circumstanțe, perioada de adaptare la grădiniță devine o etapă firească și naturală care face parte din evoluția copilului. Cu sprijinul părinților și al educatorilor, ținând cont de zona proximei dezvoltări, copiii se adaptează cu succes la mediul din grădiniță și încep să se bucure de experiența socială și educativă pe care acesta o oferă noilor beneficiari.

Concluzii generale:

- Adaptarea personalității la noi medii educaționale evidențiază procesul complex, coerent, în care subiectul suportă transformări multiple în corelație cu schimbările cantitative și calitative ale mediului; își realizează propriul mod de acțiune la exigențele și expectanțele mediului înconjurător. De asemenea, este relevant ca însăși noul mediu, la care subiectul face eforturi să se adapteze, să asigure contexte optime incluziunii cu succes, prin crearea condițiilor bio-psiho-socio-pedagogice, facilitare de cooperare a agenților educaționali.
- Adaptarea copiilor la grădiniță reprezintă un proces multiaspectual, proiectat și monitorizat de specialiștii din instituția de învățământ preșcolar, în parteneriat cu părinții, în vederea asigurării unor raporturi optime între copil și mediul educațional.
- Luarea în calcul de către agenții educaționali a dimensiunilor, a mecanismelor și a factorilor adaptabilității asigură contexte definitorii adaptării cu succes a copiilor la noi medii educaționale.

- Diversitatea, coerența, interconexiunea formelor de cooperare a agenților educaționali (ședințe, mese rotunde, seminare, ateliere de lucru, consultații individuale și de grup, activități didactice și extradidactice organizate în comun etc.) favorizează adaptarea eficientă a copiilor la mediul educațional din instituția de educație timpurie.

BIBLIOGRAFIE

1. BOCOȘ, M.-D., RĂDUȚ-TACIU, R., STAN, C. Dicționar praxiologic de pedagogie. Vol. II: E-H. Pitești: Paralela 45, 2016. 358 p. ISBN 978-973-47-2313-3.
2. Dicționar praxiologic de pedagogie. Coord. M. Bocoș. Vol. 1: A-D. Pitești: Paralela 45, 2016. 374 p. ISBN 978-973-47-2213-6.
3. GOLU, F. Manual de psihologia dezvoltării: o abordare psihodinamică. Iași: Polirom, 2015. 339 p. ISBN 978-973-46-5627-1.